

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 28.7.2015 r.
COM(2015) 366 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

w sprawie strategii UE na rzecz regionu alpejskiego

{SWD(2015) 147 final}

1. WPROWADZENIE

Region alpejski jest jednym z najbogatszych obszarów na świecie, a pod względem gospodarczym należy do najbardziej dynamicznych, innowacyjnych i konkurencyjnych obszarów w Europie. Jest regionem o unikalnych warunkach geograficznych i przyrodniczych. Niemniej jednak region ten boryka się również z poważnymi wyzwaniami wymagającymi wspólnego działania. Te poważne wyzwania to:

- globalizacja gospodarki, która powoduje, że obszar ten powinien wyróżniać się wśród innych pod względem konkurencyjności i innowacyjności;
- tendencje demograficzne, na które szczególnie składają się skutki starzenia się społeczeństwa i niskiej gęstości zaludnienia na obszarach górskich oraz nowe tendencje migracyjne;
- wysoka podatność na zmiany klimatu oraz ich przewidywane skutki dla środowiska, różnorodności biologicznej oraz warunków życia jego mieszkańców;
- wyzwania w dziedzinie energii, związane z zarządzaniem i zaspokajaniem popytu w zrównoważony i bezpieczny sposób, a także po przystępnych cenach;
- jego szczególne położenie geograficzne w Europie, jako region tranzytowy;
- wysoki poziom sezonowości, szczególnie w niektórych rejonach turystycznych.

Utrzymują się również znaczne różnice między poszczególnymi obszarami w regionie (np. między obszarami góorskimi a Przedgórzem Alpejskim).

Rada Europejska obradująca w dniach 19–20 grudnia 2013 r. zwróciła się do Komisji, by we współpracy z państwami członkowskimi opracowała do czerwca 2015 r. strategię UE na rzecz regionu alpejskiego (EUSALP), w oparciu o solidne podstawy współpracy w regionie. Strategia ta dotyczyć będzie około 80 milionów osób zamieszkujących 48 regionów (mapa w załączniku) w siedmiu państwach, z których pięć to państwa członkowskie UE (Austria, Francja, Niemcy, Włochy i Słowenia), a dwa to państwa spoza UE (Liechtenstein i Szwajcaria). Proponowany obszar geograficzny objęty tą strategią makroregionalną nadaje się szczególnie dobrze do celów trwałego rozwoju obszaru alpejskiego, wspierania wzrostu gospodarczego w całej Europie i wzajemnej solidarności między obszarami góorskimi i obszarem podalpejskim.

Strategia obejmie następujące obszary tematyczne polityki: (1) wzrost gospodarczy i innowacyjność; (2) mobilność i łączalność; oraz (3) środowisko i energię.

Strategia wykorzystywać będzie aktywną rolę wspieranych przez państwa członkowskie alpejskich regionów i doświadczenie zdobyte w licznych już działających w regionie strukturach współpracy; będzie się ona także opierać na działaniach podejmowanych już wcześniej, zanim Komisja rozpoczęła prace nad jej opracowywaniem¹.

2. WYZWANIA I MOŻLIWOŚCI

Wspomniane wyżej prace przygotowawcze pozwoliły określić największe wyzwania, w związku z którymi korzystne byłoby, działanie na skalę makroregionalną. Uczestniczący w strategii partnerzy mogą korzystać z możliwości, jakie stwarzają dynamizm gospodarczy i konkurencyjność regionu, wysoka wartość jego zasobów naturalnych i kulturowych oraz długa tradycja współpracy.

¹ Zob. wprowadzenie do planu działania.

Innowacyjność a MŚP Region boryka się z pewnymi ograniczeniami, które dotyczą następujących kwestii:

- współpracy na rzecz badań i innowacji między krajami alpejskimi;
- wykorzystania rezultatów istniejących badań i innowacji;
- rozdrobnionych przestrzennie rynków lokalnych;
- różnic społecznych w dziedzinie innowacji;
- możliwości uzyskania finansowania;
- technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) oraz usług świadczonych w interesie ogólnym;
- silnej migracji z obszarów wiejskich z powodu słabej infrastruktury; oraz
- kapitalizacji wykorzystywanych wyników badań.

W regionie mają też jednak siedziby przodujące globalne podmioty w dziedzinie badań i innowacji, dysponujące znacznymi możliwościami wkładu do dalszego rozwoju gospodarczego na świecie. W różnych częściach regionu istnieją znaczne skupiska małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), a wiele z nich łączy się w klastry, rozwijając lokalną gospodarkę. Sytuacja taka daje solidną podstawę innowacji w oparciu o inteligentne strategie specjalizacji i pozwala tym przedsiębiorstwom zwiększać ich konkurencyjność w dziedzinach o szczególnym znaczeniu dla regionu (takich jak energia i zielone technologie, mechatronika i inżynieria, chemia i nowe materiały oraz ICT).

Rolnictwo i leśnictwo Produkty, w tym produkty górskie i produkty wysokiej jakości oraz usługi oparte na rolnictwie i leśnictwie oferują znaczne możliwości w całym łańcuchu wartości, m.in. w dziedzinie biogospodarki (np. sektor farmaceutyczny i budownictwo drewniane). Obszarem potencjalnej współpracy w regionie dla terenów wiejskich i miejskich jest zwiększanie wartości dodanej. Rolnicy przyczyniają się do zrównoważonego gospodarowania gruntami i świadczą „usługi ekosystemowe”.

Turystyka: Region ten jest jednym z głównych miejsc pobytu turystów, szczególnie w zimie, ale w całym regionie turystyka jest rozłożona bardzo nierównomiernie. Można by to poprawić poprzez skoordynowane podejście do zrównoważonej i dostępnej turystyki, które obejmowałoby w szczególności badania i innowacje, udział MŚP i szkolenia dla pracowników. Mogłoby to wpłynąć na poprawę geograficznej i sezonowej struktury rynku turystycznego w regionie, przy jednoczesnym stymulowaniu wzrostu gospodarczego i tworzeniu nowych miejsc pracy.

Transport i łączalność: Region leży na skrzyżowaniu głównych europejskich dróg, a będąc strefą tranzytową, stanowi jednocześnie przeszkodę dla europejskiej sieci transportowej. Wiele korytarzy sieci drogowej jest bliskich nasycenia, co wiąże się z poważnymi problemami zdrowotnymi, spowodowanymi przez zanieczyszczenie powietrza i hałas. Główne wyzwania obejmują:

- rosnące natężenie ruchu;
- brak zharmonizowanych regulacji polityki transportowej dotyczącej transportu towarów; oraz
- duży udział transportu drogowego towarów.

Ponadto, ponieważ jakość powietrza na wielu obszarach jest niska, korzystne byłoby skoordynowanie wprowadzanych środków dotyczących transportu z regionalnymi planami mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju, regionalnymi planami ochrony

jakości powietrza i krajowymi programami kontroli zanieczyszczenia powietrza, tak aby poprawić spójność między nimi oraz w większym stopniu wykorzystać efekt synergii. Dostępność odległych i wyludniających się obszarów stanowi również wyzwanie na wielu terenach, gdzie lokalny transport publiczny (zwłaszcza lokalne linie kolejowe) wymaga modernizacji. Należy zapewnić równowagę między łączalnością a rozsądnym wykorzystaniem gruntów. Promowanie i ułatwianie realizacji projektów dotyczących zrównoważonego transportu mogłyby utworzyć powiązania pomiędzy obszarem alpejskim a sąsiednimi regionami, z korzyścią dla obu stron. Łączność elektroniczna (zwłaszcza przez szybki internet) na skalę makroregionalną stworzyłaby nowe możliwości dla rozwoju usług i decentralizacji przedsiębiorstw.

Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe: Alpy są po Morzu Śródziemnym drugą pod względem wielkości ostoją bioróżnorodności w Europie i jedną z najważniejszych rezerw zasobów wodnych Europy. Jednym z najmocniejszych atutów tego regionu jest także jego dziedzictwo kulturowe i historyczne. Atuty te są szeroko wykorzystywane, ale zaostrza się również konkurencja, jeśli chodzi o wykorzystanie gruntów i zasobów wodnych do różnych celów, w tym na potrzeby energetyki, gospodarstw domowych, turystyki, rolnictwa, leśnictwa i przemysłu. Bez wątpienia stanowi to wyzwanie w kontekście poszukiwania zrównoważonych wzorców rozwoju i może mieć wpływ na ekosystemy. Intensywne wykorzystanie gruntów ma negatywny wpływ na środowisko, a spadek liczby ludności na obszarach oddalonych wywołał dramatyczne skutki dla stabilności gleby, zachowania różnorodności biologicznej oraz ochrony kultury. W świetle skutków zmiany klimatu dla alpejskich zasobów wodnych istnieje potrzeba znacznej intensyfikacji działań w tej dziedzinie.

Zmiana klimatu i zapobieganie zagrożeniom: Region jest bardzo podatny na negatywne skutki zmiany klimatu i stoi w obliczu szczególnie wysokiego ryzyka powodzi, osuwisk i zmian w zasobach wodnych. Turystyka, rolnictwo i leśnictwo są jednymi z najbardziej wrażliwych sektorów, na które globalne ocieplenie i ekstremalne zdarzenia pogodowe mają bezpośredni wpływ. Lepsza koordynacja polityk europejskich, krajowych i regionalnych oraz szybkie wdrożenie działań koordynowanych na szczeblu makroregionalnym mogłyby ograniczyć te zagrożenia.

Energia: Systemy wsparcia oraz europejskie, krajowe i regionalne strategie polityczne dotyczące pozafinansowych barier dla energii odnawialnej i efektywności energetycznej są różne w poszczególnych krajach i muszą być lepiej skoordynowane. Istnieje możliwość zwiększenia mocy istniejących elektrowni wodnych i rozważenia innych odnawialnych źródeł energii. Dążenie do efektywności energetycznej stwarza możliwości dla inwestycji w niskoemisyjne technologie i usługi konsultacyjno-inżynierskie. Zwiększenie środków na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu poprzez przechodzenie na technologie niskoemisyjne mogłoby bowiem sprawić, że omawiany region osiągnie pozycję lidera w dziedzinie badań i innowacji oraz odnawialnych źródeł energii. Dzięki zacieśnionej współpracy region ten mógłby w przyszłości pełnić rolę magazynu energii na potrzeby obciążenia szczytowego; można by również opracować odpowiednie instrumenty i procedury, aby zapewnić równowagę między zrównoważoną produkcją energii a inną działalnością związaną z użytkowaniem gruntów i ich ochroną.

Kwestie instytucjonalne: Efektem długoletniej tradycji współpracy jest również wiele działających w regionie struktur o różnym zakresie geograficznym i tematycznym i o różnych systemach zarządzania. W związku z tym byłoby korzystne poprawienie koordynacji

między zaangażowanymi stronami, zapewnienie spójności między istniejącymi inicjatywami, wypełnienie luk oraz unikanie powielania działań i dostosowanie finansowania, w tym instrumentów finansowych. Podejście to powinno zachęcić członków tych struktur do przezwycięzania przeszkód, jakie stanowią granice państwowe i sektorowe oraz barier kulturowych, a także do zmniejszania segmentacji, jaka występuje w ramach polityk sektorowych i między różnymi podmiotami i szczeblami władzy.

3. ODPOWIEDŹ NA WYZWANIA: PLAN DZIAŁANIA

Strategie makroregionalne mogą pomóc w sprostaniu tym wyzwaniom i w wykorzystaniu istniejących możliwości poprzez stworzenie ram dla wspólnych lub połączonych przedsięwzięć, skupiających różne regionalne działania i podmioty, aby zwiększyć wytwarzaną przez nie wartość dodaną. W swoim sprawozdaniu na temat wartości dodanej strategii makroregionalnych² Komisja zaleca, aby nowe strategie makroregionalne koncentrowały się na ograniczonej liczbie jasno zdefiniowanych celów zgodnych ze szczególną strategiczną potrzebą, jaką stanowi poprawa współpracy na wysokim szczeblu. Jest to podejście, które powinno być stosowane wyłącznie wtedy, gdy zaangażowanie UE jest właściwe, a istniejące polityki horyzontalne UE mogą być ulepszone.

Aby to osiągnąć, wdrożony zostanie towarzyszący komunikatowi kroczący plan działania, który będzie poddawany przeglądowi aktualizowany w stosownych przypadkach. Plan ten obejmuje trzy współzależne cele tematyczne, w których główny nacisk kładziony jest na zapewnienie:

1. sprawiedliwego dostępu do miejsc pracy w oparciu o wysoką konkurencyjność regionu;
2. zrównoważonej wewnętrznej i zewnętrznej dostępności;
3. uwzględniających większą liczbę aspektów ram polityki w zakresie ochrony środowiska i wiarygodnych rozwiązań energetycznych na przyszłość, opartych na energii odnawialnej.

Plan obejmuje również cel przekrojowy, którym jest stworzenie w regionie

4. solidnego makroregionalnego modelu zarządzania, aby udoskonalić współpracę i koordynację działań.

W ramach każdego celu określono szereg działań. Stanowią one wsparcie dla celów polityki UE, także tych o wymiarze terytorialnym.

Poniżej przedstawiono cele i działania dla każdego obszaru polityki³.

3.1. Sprawiedliwy dostęp do miejsc pracy w oparciu o wysoką konkurencyjność regionu

Cel ten koncentruje się na poprawie konkurencyjności, dobrobytu i spójności regionu alpejskiego.

Główne działania są następujące:

² COM(2013) 468 final z 27.6.2013.

³ Cele i działania przedstawione zostały bardziej szczegółowo w załączonym dokumencie roboczym.

1) Działanie 1: Opracowanie skutecznego ekosystemu badań i innowacji

Dla niektórych państw i regionów na tym obszarze odnotowano na unijnej tablicy wyników w zakresie badań i innowacji wysokie poziomy innowacji, a wiele z nich opracowało również strategie inteligentnej specjalizacji. Stanowi to dobry punkt wyjścia dla rozwijania systemu ukierunkowanego na kwestie o szczególnie ważnym znaczeniu dla regionu (takie jak rolnictwo, leśnictwo, turystyka itp.) oraz na łączenie komplementarnych zasobów.

2) Działanie 2: Zwiększenie potencjału gospodarczego strategicznych sektorów

MŚP są w regionie alpejskim istotnym elementem gospodarki i rynku pracy. Potrzebne są stałe działania mające na celu dostosowanie do zmieniających się ramowych warunków, utrzymanie innowacyjności i przewagi konkurencyjnej poprzez zapewnienie zrównoważonego rozwoju. Pełny łańcuch wartości produktów i usług opartych na sektorach rolnictwa i leśnictwa oraz tworzenie nowych łańcuchów wartości w biogospodarce i w sektorach bioproduktów, turystyki, energii, ochrony zdrowia i zaawansowanych technologii to szczególne, strategiczne dziedziny regionu alpejskiego, w których MŚP mogą poprawić swoją konkurencyjność i prowadzić bardziej zrównoważoną działalność.

3) Działanie 3: Poprawa adekwatności kształcenia i szkolenia na potrzeby rynku pracy w sektorach strategicznych

W porównaniu z resztą Europy region alpejski odznacza się korzystnymi warunkami na rynku pracy i wysokimi wskaźnikami zatrudnienia na wielu obszarach. Proponowana strategia mogłaby jednak w wielu częściach regionu poprawić dostęp do wykwalifikowanych pracowników posiadających odpowiednie kompetencje oraz zaradzić zjawisku drenażu mózgów w oddalonych regionach dotkniętych problemem wyludnienia. Strategia ta mogłaby również ułatwić młodym ludziom dostęp do zatrudnienia. Korzyści te zależą od podtrzymania zasady swobodnego przepływu osób.

3.2. Zrównoważona wewnętrzna i zewnętrzna dostępność

Cel ten zakłada poprawę zrównoważonego charakteru połączeń transportowych wewnątrz regionu i połączeń z resztą Europy. Do rozwoju regionu potrzebne są powiązane ze sobą i zrównoważone sieci transportowe oraz sieci łączy szerokopasmowych. Lepsza współpraca może wyeliminować wąskie gardła i doprowadzić do uzupełnienia sieci infrastruktury oraz ram regulacyjnych. Skoordynowany monitoring ruchu i transportu multimodalnego może zwiększyć konkurencyjność i poprawić poziom życia ludności w regionie.

Główne działania są następujące:

1) Działanie 4: Wspieranie intermodalności i interoperacyjności w transporcie pasażerskim i towarowym

Główny cel zmniejszenia negatywnego wpływu transportu przez Alpy na środowisko musi iść w parze z dobrą łączalnością na szczeblu lokalnym, tak aby można było zapewnić zrównoważony rozwój gospodarczy i demograficzny całego regionu. Poza ułatwieniem realizacji celów związanych z transeuropejską siecią transportową i z innymi podobnymi projektami przejścia z transportu drogowego na kolejowy zasadnicze znaczenie mają środki uzupełniające mające zagwarantować, że połączenia transeuropejskiej sieci transportowej (zwłaszcza te transgraniczne) przyniosą również korzyści dla regionu.

2) Działanie 5: Zapewnienie ludności dostępu do sieci połączeń elektronicznych i ułatwianie dostępu do służb publicznych

Region alpejski charakteryzuje się występowaniem słabo zaludnionych obszarów peryferyjnych, gdzie brak inwestycji w stacjonarne łącza szerokopasmowe miał negatywny wpływ na jakość oferowanych usług i doprowadził do dalszego wyludniania się tych obszarów. Technologia oferuje takie rozwiązania, jak szerokopasmowe połączenia satelitarne, jednak aby były one skuteczne, rozwiązania te muszą być wdrażane na wystarczająco dużą skalę.

3.3. Uwzględniające większą liczbę aspektów ramy polityki w zakresie ochrony środowiska i wiarygodne rozwiązania energetyczne na przyszłość, oparte na energii odnawialnej

Cel ten obejmuje głównie:

- zachowanie dziedzictwa, jakim jest środowisko naturalne Alp;
- pomoc dla regionu w wykorzystaniu na różne sposoby jego zasobów, w tym energii; oraz
- stawienie czoła przewidywanym zmianom spowodowanym zmianą klimatu, w tym zapobieganie poważnym zagrożeniom naturalnym.

Główne działania są następujące:

1) Działanie 6: Ochrona i poszanowanie zasobów naturalnych, w tym zasobów wodnych, a także zasobów kulturowych

Środowisko naturalne regionu alpejskiego jest wyjątkowo wrażliwe na skutki zmiany klimatu. Zasoby muszą być wykorzystywane w sposób proporcjonalny. Działanie to ma dwa główne cele:

- wzmocnienie roli alpejskich zasobów naturalnych i kulturowych jako dóbr przyczyniających się do wysokiej jakości życia w regionie; oraz
- zapewnienie bardziej efektywnego wykorzystywania istniejących zasobów naturalnych i kulturowych.

2) Działanie 7: Opracowanie łączności ekologicznej dla całego obszaru objętego strategią EUSALP

Integralność i funkcjonowanie ekosystemów, w tym ochrona różnorodności biologicznej i zapewnianie usług ekosystemowych, w dużej mierze uzależnione są od istnienia skutecznej łączności ekologicznej. W chwili obecnej w bardzo niewielkim stopniu wspiera się korytarze ekologiczne i zieloną infrastrukturę, w tym na obszarach, które nie są chronione.

3) Działanie 8: Poprawa zarządzania ryzykiem i lepsze zarządzanie zmianą klimatu, w tym zapobieganie poważnym zagrożeniom naturalnym

Ze względu na swoje cechy geomorfologiczne region Alp jest niezwykle podatny na katastrofy ekologiczne oraz zmianę klimatu. W odniesieniu do katastrof ekologicznych działanie to skupi się na przeprowadzaniu odpowiedniej, całościowej oceny ryzyka i na realizacji na szczeblu regionalnym polityki zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. W odniesieniu do zmiany klimatu nacisk zostanie położony w szczególności na dokonanie pełnej oceny podatności na zagrożenia sektorów i systemów, które mogą zostać dotknięte zmianą klimatu oraz na opracowanie regionalnej strategii adaptacji do zmiany klimatu.

4) Działanie 9: Uczynienie z regionu modelowego wzorca w dziedzinie efektywności energetycznej i energii odnawialnej

Działanie to skupia się na wspieraniu efektywności energetycznej oraz na produkcji i wykorzystaniu energii odnawialnej w regionie alpejskim, zgodnie z unijnymi ramami efektywności energetycznej i pakietem dotyczącym unii energetycznej. Polityka energetyczna w regionie skupia się na efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym. Można by znacznie obniżyć zużycie energii, zwłaszcza w sektorze mieszkaniowym. Region alpejski posiada znaczny potencjał produkcji energii odnawialnej, którą należy rozwijać w wyważony sposób, uwzględniając aspekty ekologiczne i gospodarcze oraz kwestie użytkowania gruntów, a także rozważając możliwe kompromisy społeczne.

3.4. Solidny makroregionalny model zarządzania (udoskonalona współpraca i koordynacja działań)

Wdrożenie strategii wymaga:

- stworzenia wydajnego modelu zarządzania z udziałem podmiotów biorących udział w realizacji strategii i zacieśnianiu współpracy i koordynacji między innymi właściwymi instytucjami i zainteresowanymi⁴ stronami w regionie; oraz
- zmiany w procesie podejmowania decyzji, unikania fragmentacji zarządzania, zwiększenia wymiany wiedzy oraz koordynacji, zarówno między różnymi szczeblami administracji, jak i między różnymi organami samorządów lokalnych na tym samym szczeblu.

Dotychczasowe doświadczenia ze strategiami makroregionalnymi pokazują, że usprawnione mechanizmy zarządzania mają kluczowe znaczenie dla efektywnego wdrażania. Doświadczenie pokazuje również, że skuteczne transgraniczne systemy zarządzania są skomplikowane, a budowanie ich przebiega zawsze stopniowo. W sprawozdaniu Komisji w sprawie zarządzania z maja 2014 r.⁵ określono trzy główne potrzeby: silnego przywództwa politycznego, skutecznego podejmowania decyzji i dobrej organizacji.

Solidne zarządzanie wymaga także, by na wczesnym etapie role były jasno określone, tak aby wiadomo było, w jaki sposób i przez kogo strategia będzie wdrażana oraz jak i przez kogo inicjowane i finansowane będą wspólne działania. Zarządzanie musi mieć wymiar zarówno polityczny jak i operacyjny, przy czym odpowiednie resorty i organy wykonawcze muszą ustalać wspólne cele strategiczne oraz działania następcze. Strategia nie ma na celu zastąpienia istniejących struktur, lecz sprawienie, by lepsza koordynacja i pełniejsza współpraca dały lepsze wyniki.

Podstawy systemu zarządzania strategią ustanowiono w mediolańskiej deklaracji państw i regionów alpejskich, zgodnie z rezolucją polityczną z Grenoble, sprawozdaniem Komisji w sprawie zarządzania strategiami makroregionalnymi⁶ oraz konkluzjami Rady z dnia 21 października 2014 r. Mają one trzy wzajemnie powiązane poziomy: 1) poziom przywództwa politycznego i odpowiedzialności politycznej; 2) poziom koordynacji; oraz 3) poziom realizacji. Na wszystkich szczeblach różne podmioty z uczestniczących w strategii państw i

⁴ Zob. PE, Departament Tematyczny B: „Structural and Cohesion Policies: new role of macro-regions in European Territorial Cooperation”, PE 540.349 (styczeń 2015 r.).

⁵ Sprawozdanie Komisji w sprawie zarządzania strategiami makroregionalnymi COM(2014) 284 z 20 maja 2014 r.

⁶ COM(2014)284 final, przyjęty w dniu 20 maja 2014 r.

regionów biorą udział w pracach zgromadzenia ogólnego, w rady wykonawczej i innych organów wykonawczych.

Komisja będzie działać jako niezależny pośrednik i aktywnie uczestniczyć w całościowej koordynacji, lecz powodzenie strategii będzie zależeć od silnego i trwałego zaangażowania ze strony głównych zainteresowanych stron i partnerów. Plan działania strategii zawiera więcej szczegółów dotyczących głównych zasad zarządzania nią.

4. FINANSOWANIE

Jako że strategia nie posiada swojego własnego przydziału finansowego, będzie ona głównie wdrażana poprzez uruchamianie i dostosowywanie istniejących unijnych i krajowych środków finansowych odpowiednich dla danych celów i działań. Objęte strategią państwa i regiony powinny zobowiązać się do korzystania z tego finansowania, aby wdrożyć plan działania. W szczególności odpowiednie, specyficzne dla poszczególnych państw, transgraniczne i ponadnarodowe programy, finansowane w latach 2014–2020 z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI), mogą zapewnić znaczne środki oraz szereg różnych instrumentów i możliwości technicznych na rzecz wsparcia strategii. Ponadnarodowy program „Obszar alpejski” zapewni wsparcie finansowe na opracowanie zasad zarządzania strategią.

W przypadku realizowania polityki spójności w oparciu o szczebel krajowy i regionalny istnieje ryzyko, że na obszarach przygranicznych wystąpią następujące zjawiska:

- 1) fragmentacja działań (np. budowane będą pewne fragmenty infrastruktury, ale nie przyniosą one maksymalnych korzyści, ponieważ brakować będzie innych elementów);
- 2) przeinwestowanie (np. lotniska);
- 3) niewystarczająca synergia między podobnymi działaniami; oraz
- 4) brak zainteresowania problemami transgranicznymi (np. zanieczyszczeniem powietrza).

Przy wyborze projektów inwestycyjnych, które mogłyby korzystać ze wspólnego programowania i z transgranicznej koordynacji w regionie w ramach strategii powinno się zatem skoncentrować się na działaniach pozwalających ustalić ponadnarodowe priorytety.

Dostępnych jest więcej unijnych funduszy i instrumentów istotnych dla celów strategii; można także szukać synergii i komplementarności z finansowaniem z EFSI, zwłaszcza ze środków programów:

- „Horyzont 2020” (wszystkie cele);
- „COSME” (cel 1);
- instrument „Łącząc Europę” (cel 2),
- „LIFE” (cel 3);

Dostępne są również inne źródła finansowania, szczególnie z Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innych międzynarodowych instytucji finansowych. Ponadto uruchomione będą krajowe i regionalne zasoby budżetowe, zwłaszcza w objętych strategią państwach nienależących do UE, jako że nie otrzymują one finansowania ze środków unijnych.

Wspomniane fundusze i instrumenty powinny przynieść znaczne korzyści i przyciągnąć finansowanie ze strony inwestorów prywatnych. Strategia powinna również skorzystać z działań prowadzonych przez inne makroregionalne strategie innowacyjnego finansowania.

5. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I OCENA

Jako że strategie nie posiadają własnych środków finansowania, mogą one mieć jedynie wpływ na politykę i sposób jej realizacji. Aby ustalić skutki zmian wynikających z wdrożenia tej strategii, można wykorzystać dwa rodzaje wskaźników:

- **wskaźniki wyników** do pomiaru stopnia współpracy, a w szczególności zmian w sposobie współpracy partnerów (takich jak np. lepsza koordynacja unijnych i krajowych polityk/instrumentów w całym regionie);
- **wskaźniki dotyczące polityki**, aby ustalić aspekty polityczne, a w szczególności zmiany sposobu zarządzania, sytuacji społeczno-gospodarczej i stanu środowiska w regionie alpejskim (w kontekście zwiększonej współpracy).

Potrzebny będzie solidny system monitorowania, tak aby można było sprawdzić, czy wdrażanie strategii przebiega prawidłowo, a także ocenić stopień, w jakim w ramach strategii realizuje się zamierzone cele. Będzie to jedno z pierwszych zadań dla partnerów w ramach strategii, którzy w razie potrzeby otrzymają wsparcie Komisji Europejskiej, zewnętrznych ekspertów i programu „Obszar alpejski”. System oparty będzie na szeregu wskaźników regionalnych, które będą gromadzone, zatwierdzane i rozpowszechniane przez Eurostat.

Ocena zostanie przeprowadzona w oparciu o pracę obiektywnych koordynatorów i osób kierujących grupami działania, które będą zobowiązane do składania sprawozdań na temat postępów w osiąganiu uzgodnionych celów.

Chociaż podstawowym wskaźnikiem powodzenia jest wdrożenie planu działania, należy pilnie opracować bardziej precyzyjne wskaźniki. Powinny one umożliwiać określenie oczekiwanych zmian, jakie strategia powinna przynieść.

Objęte strategią państwa i regiony będą organizować roczne forum w celu oceny wyników, omawiania zmian w działaniach i, w razie potrzeby, opracowywania nowych podejść.

6. POWIĄZANIA Z POLITYKĄ UE

Nie wymagając żadnych zmian w prawodawstwie UE, strategia ma na celu wzmocnienie polityki UE dla regionu alpejskiego⁷. Wspiera ona również lepsze przestrzeganie unijnych zobowiązań prawnych, porusza kwestię luk prawnych i praktycznych trudności prowadzących do opóźnień w działaniu, zwłaszcza w odniesieniu do jednolitego rynku i środowiska⁸. W strategii tej nacisk kładzie się na zintegrowane podejście, łączące różne obszary polityki, mające zapewnić spójne terytorialnie wdrożenie polityki UE. Potwierdza to dużą wagę powiązań między polityką i programami UE, w tym strategiami UE dotyczącymi jednolitego rynku cyfrowego,⁹ bioróżnorodności¹⁰ i gospodarki leśnej¹¹, a przystosowaniem się do zmiany

⁷ Np. unijnej polityki w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, sieci transeuropejskich (w zakresie transportu i energii), przyszłych wspólnot transportowych, drugiego filaru wspólnej polityki rolnej itp.

⁸ Przede wszystkim dyrektywy ptasia i siedliskowa, ramowa dyrektywa wodna, dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej, dyrektywa azotanowa, dyrektywa w sprawie jakości powietrza atmosferycznego, dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji i ramowa dyrektywa w sprawie odpadów.

⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4919_pl.htm.

¹⁰ COM(2011) 244 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0244&from=PL>).

¹¹ COM(2013) 659 (http://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy/index_pl.htm).

klimatu¹² i programami ramowymi UE w zakresie badań i rozwoju oraz programami rozwoju obszarów wiejskich. Wdrożenie strategii będzie musiało być skoordynowane z pracami nad wdrożeniem pokrewnej strategii UE dla regionu Dunaju i strategii UE na rzecz regionu adriatycko-jońskiego. W tym zakresie centralną rolę może odegrać program INTERACT. Należy również poszukiwać synergii z innymi instytucjami międzyrządowymi, które mają ten sam zasięg geograficzny i zakres co strategia.

7. JAKIE KORZYŚCI STRATEGIA PRZYNIESIE LUDNOŚCI?

Cele strategii zostały wybrane z myślą o działaniu na rzecz poprawy koniunktury gospodarczej oraz zwiększenia dobrobytu mieszkańców i organizacji regionu alpejskiego:

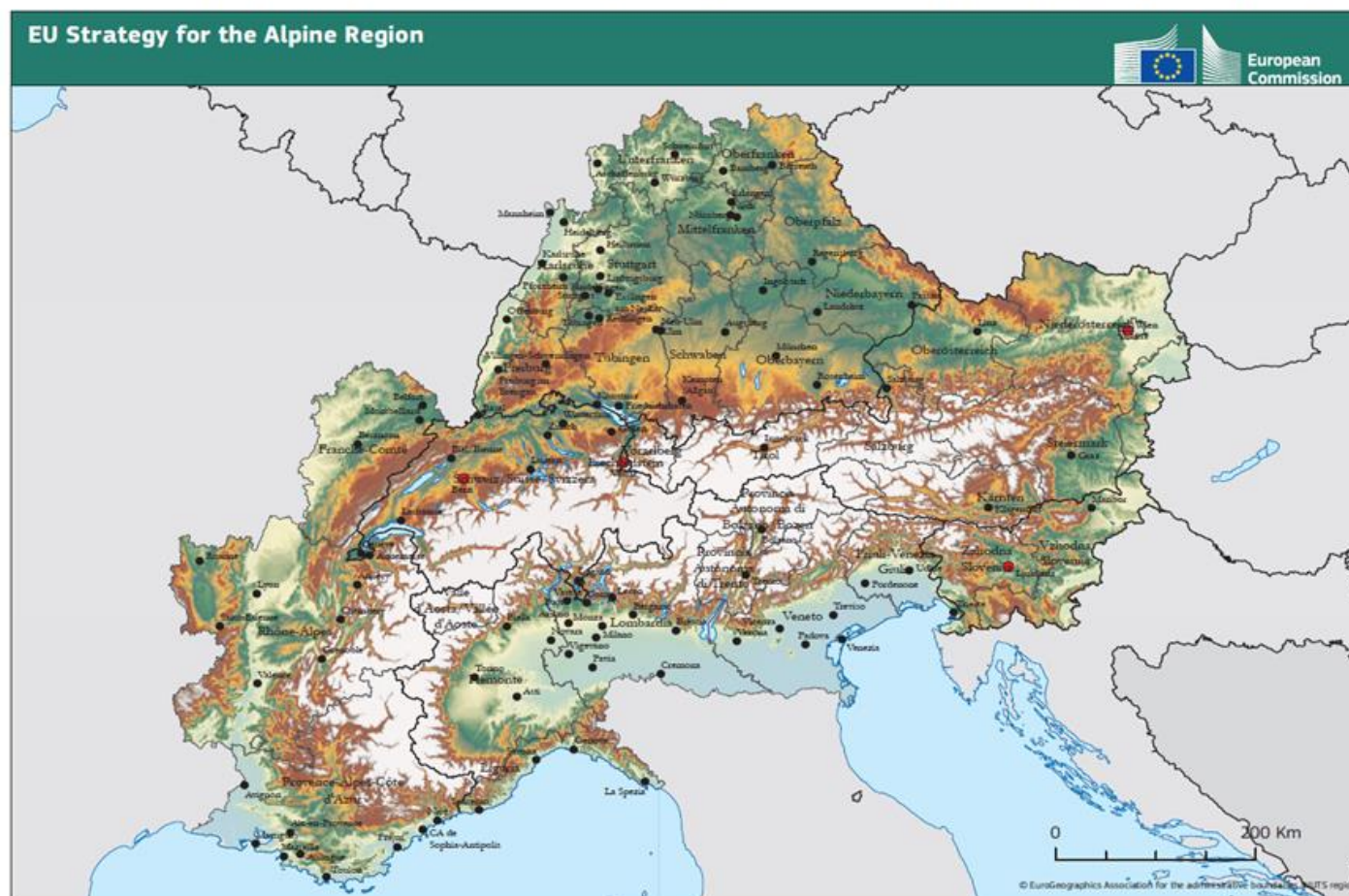
- **Ludność** Długoterminowe skutki strategii dla ludności w tym regionie są oczywiste: zdrowsze i lepiej chronione środowisko, dzięki lepiej przemyślanej i bardziej skoordynowanej polityce, mającej na celu tworzenie zrównoważonych wspólnych rozwiązań w zakresie transportu, energii oraz dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Oczekuje się, że ta polityka stworzy w regionie lepsze możliwości zatrudnienia, w szczególności w dziedzinach zależnych od lepszych połączeń transportowych, umożliwiając ludziom pozostanie na obszarach oddalonych lub powrót do nich. Korzyści te wynikają ze swobodnego przepływu osób.
- **Instytucje i organizacje sektora publicznego** (w tym instytucje akademickie i badawcze) Organizacje te angażują się w zdecydowany, choć skomplikowany proces współpracy. W ten sposób pokazują wyraźnie, że zamierzają poprawić swoją skuteczność w zakresie realizacji polityki i działań poprzez zacieśnioną współpracę, m.in. zaoszczędzić środki finansowe dzięki podejmowaniu lepiej przemyślanych i skoordynowanych decyzji.
- **Gospodarka/sektor biznesu.** Sektor ten będzie czerpać ze strategii takie same korzyści jak reszta społeczeństwa. Również sektor biznesu skorzysta na bardziej dynamicznym środowisku gospodarczym, opartym na rozwoju dalszej działalności w dziedzinach, które wciąż są niewykorzystane, i w których ukierunkowana współpraca z innymi partnerami w regionie (ośrodkami badań naukowych, instytucjami zajmującymi się szkoleniem i kształceniem, klastrami itp.) może znacząco poprawić wydajność i pozycję prywatnego sektora w regionie.
- **Organizacje społeczeństwa obywatelskiego** związane z obszarami polityki Nowy model zarządzania, który doprowadził do szerokich konsultacji podczas opracowywania strategii, będzie kontynuowany podczas wdrażania strategii i zwiększy poczucie odpowiedzialności za działania i projekty, w których wspiera się cele strategii.

Dzięki zapewnieniu ogólnych, stabilnych, długoterminowych ram dla koordynacji polityki, zwiększania współpracy terytorialnej i wdrażania działań prowadzących do osiągnięcia uzgodnionych celów strategia sprawi, że region będzie lepszym miejscem do życia, pracy i spędzania wolnego czasu, a także przygotuje go na wyzwania i wykorzystanie szans, jakie niesie XXI wiek.

W związku z tym Komisja zwraca się do Rady o zatwierdzenie niniejszego komunikatu. Do analizy niniejszego dokumentu zachęca się też Parlament Europejski, Komitet Regionów i Europejski Komitet Społeczno-Ekonomiczny.

¹² COM(2013) 216.

Annex : Map of the EU Strategy for the Alpine Region with 7 States and 48 regions participatingⁱ

ⁱ AUSTRIA (Burgenland, Kärnten, Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg, Steiermark, Tirol, Vorarlberg, Wien), FRANCE (PACA, Rhone Alpes, Franche-Comté) GERMANY (Baden-Württemberg, Bayern) ITALY (Lombardia, Liguria, Friuli Venezia Giulia, Veneto, Provincia Autonoma di Bolzano, Provincia Autonoma di Trento, Valle d'Aosta, Piemonte), SWITZERLAND (Aargau, Appenzell Ausserrhoden, Appenzell Innerrhoden, Basel-Landschaft, Basel-Stadt, Bern/Berne, Fribourg, Genève, Glarus, Graubünden/Grigioni, Jura, Luzern, Neuchâtel, Nidwalden, Obwalden, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, St. Gallen, Thurgau, Ticino, Uri, Valais/Wallis, Vaud, Zug, Zürich).